

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

III. Vtrum debeatur per se sufficientia non tantum physica, sed etiam
moralis ad vitandum peccatum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

culpa omissionis attribueretur ipsi, essetque propria ipsius, quod repugnat.

Art. 3. Eodem recidit, Deo volente aliquid voluntate simpliciter antecedenti, necessario velle, quidquid inde sequitur necessaria, & inenitabili consequentia. Quia quod simpliciter antecedit, continet in se virtualiter, quidquid inde essentialiter consequitur. Præterea, non dato consequente, repugnat dari antecedens essentialiter illatum illius; ac proinde necesse est frustrari voluntatem efficacem talis antecedentis, non dato tali consequenti: Repugnat verò voluntatem efficacem Dei simpliciter antecedentem, non velle ne ipsa frustretur, & consequenter, non velle quidquid est necessarium, ne ipsa frustretur. Voluntas autem Dei, tum qua præcipit aliquid, tum qua negat sufficientiam ad aliquid, sunt simpliciter antecedentes, respectu actus, qui præcipitur, & ad quem sufficientia negatur. Deinde Voluntas, qua negat sufficientiam ad actum, essentialiter infert omissionem illius; & qua præcipit actum, æquè essentialiter reddit peccaminotam omissionem eius. Ergo si Deus utramque eam voluntatem simul haberet respectu eiusdem actus, volitum consequenter à Deo esset peccatum consistens in eius omissione. Tam igitur repugnat, negari à Deo sufficientiam ad opus ab ipso præceptum, quam repugnat ipsum esse Auctorem, & intentorem peccati.

Art. 4. Eadem ferè ratio est de connexionè consilij cum sufficientia ad opus consultum. Nec enim minus irrationabile est, consulere, quam præcipere impossibilia: Nec minus repugnat Deo attribui imperfectionem, quæ inest omissioni actus consulti, ipsumque esse eius Auctorem, ac intentorem, quam eadem eidem repugnant respectu peccati. Deinde commune est Consilio cum Præcepto, ut moueat, ac impellat ad opus consultum, & præceptum: Negationi verò sufficientiæ essentialis est, ut retrahat ab opere, ad quod ea negatur. Implicat autem Deum simul impellere ad aliquid, & ab eodem retrahere, atque penitus abstrahere. Repugnat igitur negari sufficientiam ad opus aliquod, seu præceptum, seu consultum, ac proinde sufficientia ad illud, non habet rationem Gratia ex suppositione Præcepti, & Consilij, nec est donum moraliter distinctum, licet sit physice realiter distinctum, & naturæ secundum se superadditum, præcisè quatenus sufficientia est, ab eodem Consilio & Præcepto.

Ad 1. Dum Consilium dicit petendum quod non possumus, satis aperte indicat, illud non posse restringi ad impotentiam ex suppositione, & secundum quid. Nec enim absolute deest sufficientia ad aliquod opus, quando adest sufficientia ad illam petendam, uti Consilium supponit adesse, & petitione potest haberi quod petitur.

Ad 2. Obligat quidem nos solum Lex Dei, Deum verò licet non obliget, necessitat tamen necessitate indistincta ab ipsa sua voluntate, ut nobis faciat proximè possibile, quod vult efficaciter, ut exequamur: Atque hæc inseparabilitas voluntatis nos obligantis, à voluntate reddendi proximè possibilem terminum obligationis, dicitur quodammodo debitum, dandi sufficientiam.

Ad 3. Ea Lex, cuius adimplendæ sufficientia omnis potest negari in pœnam peccati, habet rationem gratia. Vnde damnati in pœnam peccati non habent amplius Legem obligantem ad spem beatitudinis obtinendæ. Quare Lex cuius obligatio non aufertur ratione peccati, habet sibi necessariò adiunctam sufficientiam ad opus, ad quod obligat, non obstante peccato.

Ad 4. Impossibile apud Augustinum, & alios Patres, sicut & ex usu vulgari læpè usurpatur pro eo,

R.P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

quod est difficillimum, nec prudenter sperabile, seu moraliter impossibile, licet physice, & citra miraculum possibile sit absolute. Atque hoc pacto, & non aliter dicuntur impossibilia respectu obduratorum, ea opera, quorum omissione peccant. *Nemo enim peccat in eo, quod vitare non potest*, ut docet idem Augustinus lib. de duab. anim. c. 19. & 11. Quod si nullus, nec utique obduratus, peccat in eo, quod vitare omnino non potest. Qua de re dicuntur plura in progressu.

QVÆSTIO III.

Utrum debeat per se sufficientia, non tantum Physica, sed etiam Moralis, ad vitandum peccatum?

IDEATUR solam Physicam deberi. 1. Quia aliquibus aliquando negatur sufficientia moralis ad vitandum peccatum, idque, ut ita enunciat, est necessarium ex natura rei: Occurrunt enim aliquando ex cursu naturali causarum secundarum circumstantiæ tales, quibus positus prudenter aut sperari, aut iudicari non potest vitandum esse peccatum: Ideoque quibus positus eo ipso non adsit sufficientia moralis vitandi. Quod autem alicui aliquando negatur, non est debitum per se, & ex natura rei, quia Deus nunquam cuiquam negat de facto, quod est debitum.

2. Sufficientia maior minima naturaliter possibili, est negabilis naturaliter, ac proinde habet rationem Gratia superaddita Creationi. Negabilitas talis sufficientiæ maioris minima ex eo patet, quia negationem eius in se formaliter continet collatio sufficientiæ, quæ est minima inter omnes naturaliter possibili. Sufficientia autem ista minima existeret in primis potest ex natura rei, alias non computaretur inter naturaliter possibili. Deinde non reddit opus moraliter possibile, quia sufficientia purè physica non reddit opus ita possibile, & tamen est contenta intra ordinem Naturæ, atque adeo est naturaliter possibilis. Ergo sufficientia moralis ad vitandum peccatum, non est debita per se.

Resp. Deus diligit omnia quæ sunt, & nihil odio eorum quæ fecit: Nec enim odians aliquid constituit, aut fecit, ut constat ex Sap. 11. Atque hoc, vel maxime locum habet in creatione substantiarum rationalium, utpote quæ habent rationem finis respectu cæterorum omnium operum Dei. Atque est de ratione Finis, ut ametur magis quam Media per amorem bene ordinatum. Non autem dilexisset Deus substantias rationales, sed potius odio eas habuisset, atque odiendo constituisset, & fecisset, si non contulisset sufficientiam moralem ad vitanda peccata, saltem lethalia. Constituisset enim illas, ea negata, in necessitate morali amittendi suam æternam felicitatem, & incidendi in æternam miseriam, & apponendi causam eius effectus deteriore eodem. Hoc autem patet esse obiectum, & effectum odij, magis quam amoris, & dilectionis. Est enim status infelicitissimus à nemine prudenter eligibilis, & quo nihil deterius summum odium parere possit. Accedit vnum ex præceptis divinis, per se obligantibus substantiam quamlibet rationalem, esse Præceptum sperandi consecutionem Beatitudinis. Quod autem à Deo præcipitur, à quocumque fit, prudenter fit: At non prudenter speratur, quod est moraliter impossibile.

M m 2

Stultus

Stultus siquidem est, qui id sperat, cui ex sua natura conuenit, vt nunquam contingat; quodque propterea nunquam de facto continget. Ergo impossibile est ex natura rei, nullaue facta suppositione ex parte Craturæ, vt Deus non conferat substantiæ rationali sufficientiam morale ad vitanda peccata lethalia, qua videlicet negata, redditur moraliter impossibilis consecutio Beatitudinis. Debetur ergo per se sufficientia non tantum physica, sed etiam moralis ad vitanda peccata, saltem lethalia, quæ sola simpliciter dicuntur peccata.

Ad 1. Aliquando per accidens contingit, vt desit sufficientia moralis ad vitandum peccatum propter multiplicem combinationem causarum secundarum, quæ aliquando necessitat moraliter ad bonum, & aliquando ad malum. Cæterum motiua honesta impellentia ad actus bonos, habent vim pertrahendi voluntatem, nequaquam minorem ex sua natura, quàm quæ inest motiis permouentibus ad peccandum. Vnde per se voluntas reperitur inter vtrumque extremum æquilibrata, dum est in via. Neque verò omne id, quod aliquando contingit aliquo determinato modo, eo ipso fieri potest, vt contingat semper eodem modo naturaliter: Quia causarum secundarum occurfus naturali necessitate sunt varij, propter motum, & multiplicem aspectum corporum celestium, & vertibilitatem Arbitrij creati, ex quibus cætera dependent.

Ad 2. Patet responsio ex proximè dictis, quia sufficientia minima, inter omnes naturaliter possibiles, non potest vniformiter omnibus, & semper contingere, iuxta exigentiam causarum naturalium. Legesque naturæ.

QVÆSTIO IV.

Vtrum Cogitatio congrua sit Gratia superaddita Creationi, & Electioni respectu singulorum pro quouis statu.

IDEVR non esse. 1. Quia Sufficientia ad opus bonum pro nullo Statu est Gratia superaddita Creationi, aut Electioni, vt dictum est q. 2. Habita autem sufficientia ad aliquod opus, in propria cuiusque potestate situm est, illud facere, vel omittere: Nec ad Gratiam alterius amplius spectat, id actu habere, quod quis iam habet in propria potestate. Quæ res videtur clare contineri in duobus notissimis D. Augustini Principiis, Gratiam esse materiam Orationis, & perperam orando peti ab alio, quod habeas in potestate. At facere eorum opus, & vti sufficientia iam habita, est re ipsa habere cognitionem congruam. Ergo cogitatio congrua, respectu nullius potest esse gratia specialis moraliter superaddita Creationi, aut Electioni.

2. Qui habuit sufficientiam ad opus bonum, si illud non exequatur, meritò reprehenditur; non autem potest meritò reprehendi, quia Deus non contulit ei nouam gratiam. Nemo enim iure reprehenditur de opere alieno præstato, vel non præstato. Ergo quod post habitam sufficientiam addatur opus bonum, & proinde habeatur Cogitatio congrua, non est noua Dei Gratia distincta à sufficientia ad bene operandum; quæ, vt iterum dictum est, non est Gratia superaddita Creationi, aut Electioni.

3. D. Paulus hortatur, ne in vacuum Gratiam

Dei recipiamus 2. Corinth. 6. Ergo ad nos spectat, & non ad nouam Dei Gratiam, ne ipsam in vacuum recipiamus. At non in vacuum recipi, est sanctam cogitationem à Deo datam esse congruam. Ergo quod cogitatio à Deo data sit congrua, nunquam est noua Gratia, sed est opus ipsius iam habentis sufficientiam à Deo.

Resp. Excessus quilibet vnus indiuidui comparisonem alterius est Gratia Dei aliquo modo distincta à dono Creationis, & in statu Electionis, ab Electione secundum se. Quod liquet ex illo primæ ad Cor. 4. Quis se discernit? Quilibet enim excessus discernit habentem illum à non habente. Contingit autem aliquos habere sufficientiam ad opus, & non operari, ac proinde non sortiri cogitationem congruam, habita sufficientia. Fieri quin etiam potest, vt quis decedat post primum peccatum, & ante omne opus bonum; ideoque habita sufficientia ad opus bonum, & nulla nihilominus habita congrua cogitatione. Ergo qualibet congrua cogitatio est aliquis excessus habentis illam respectu non habentis eandem. Ergo eadem congrua cogitatio, est Gratia moraliter distincta à dono Creationis, & pro Statu Electionis, ab ipsa Electione secundum se præcisè considerata, respectu cuiusvis indiuidui determinatè sumpti.

Ad 1. Post habitam sufficientiam, ita est liberæ ac indifferentis electionis nostræ, ac potestatis facere, & non facere, vt id ipsum subiaceat etiam, & multo magis potestati, ac liberæ Electioni diuinæ. Quod enim conferatur nobis sufficientia, quæ re ipsa coniungitur cum opere bono, & cum congruitate, vel ea potius, cui neutrum eorum re ipsa coniungitur, ad solam pertinet liberam præelectionem, potestatemque diuinam: Deinde verò habito auxilio, quod & quale Deus prælegerit, nostræ consequenter potestatis, & liberæ Electionis est consentire, vel non consentire; operari bene, vel non operari. Ratione prioris Electionis dicitur Deo ab hominibus, *Conuertere nos Domine ad te*: ratione posterioris dicitur hominibus à Deo *Conuertimini ad me*. Quorum alterum attestatur Gratia diuinæ, Alterum nostræ Libertati, in eodem opere bono. Quod autem hoc modo simultaneè subiaceat potestati, ac liberæ Electioni duorum, potest esse Gratia alterius erga alterum, non obstante libera huius potestate circa idem, siue mediata, siue immediata. Quare Augustinus, dum dicit, Perperam peti ab alio, quod habeas in potestate, loquitur de eo quod quis habet in sua sola potestate. Id nimirum dicit agens contra Pelagium, qui allerebat nostræ solummodo potestatis, & liberæ Electionis esse agere, vel non agere, posito dono Creationis, & retento ordine naturali, & necessario causarum secundarum, quod est hæreticum.

Ad 2. Ideo meritò reprehenditur, qui non exequitur opus bonum, ad quod habet sufficientiam, quia sua voluntate apponit impedimentum speciali Gratia Dei, quæ in congruitate consistit, iuxta doctrinam quæ modò exposita est. Indidem patet responsio ad tertium. Quando enim petitur, ne in vacuum Gratiam Dei recipiamus, hoc à nobis petitur, ne impedimentum apponamus speciali Gratia Dei, & Congruitati Gratia iam habitæ. Quod est commune omnibus Theologis Catholicis, vtrumque differant in modo explicandi, ac defendendi.

QVÆSTIO